

Kommittédirektiv

Tilläggsdirektiv till Regelrådet
(N 2008:05)



Dir.
2011:71

Beslut vid regeringssammanträde den 25 augusti 2011

Sammanfattning

Regelrådet är ett för Regeringskansliet och förvaltningsmyndigheterna rådgivande organ som ska granska konsekvensutredningar. Rådet skulle enligt sina direktiv bedriva sitt arbete t.o.m. den 31 december 2010 (dir. 2008:57). Genom tilläggsdirektiv (dir. 2010:96) har rådets uppdrag förlängts till den 31 december 2014. Regelrådets roll som rådgivande organ behöver utvecklas ytterligare.

Regelrådet ska därför med förtydligande av uppdraget

- tydligare avgränsa sin granskning av förslag och konsekvensutredningar utifrån syftet med den föreslagna regleringen,
- i sina yttranden i förekommande fall lämna tydlig vägledning till regelgivaren om hur konsekvensutredningarna bör kompletteras, och
- i sin rådgivande roll prioritera stödet till kommittéerna i deras arbete med att upprätta konsekvensutredningar.

Regelrådet ska därutöver

- bistå regelgivarna om dessa begär det med att granska konsekvensutredningar på sådana förslag från Europeiska unionen (EU) som bedöms ha stor påverkan på företag i Sverige och lämna råd om vad en svensk konsekvensutredning bör innehålla,
- upprätta en exempelsamling, som görs tillgänglig på Regelrådets webbplats, över hur konsekvenser kan beskrivas på ett bra sätt, och

- upprätta och analysera statistik i syfte att bidra till utvecklingen av arbetet med konsekvensutredningar.

Bakgrund

Regeringen beslutade den 15 maj 2008 att inrätta ett från regeringen och förvaltningsmyndigheter fristående rådgivande organ, ett regelråd. Regelrådet består av fyra ledamöter och biträds av ett kansli. Regelrådet ska

- granska utformningen av förslag till nya och ändrade regler som kan få effekter av betydelse för företagens arbetsförutsättningar, konkurrensförmåga eller villkor i övrigt,
- ta ställning till om regelgivarna genomfört föreskrivna konsekvensutredningar,
- ta ställning till om nya och ändrade regler utformas så att de uppnår sitt syfte på ett enkelt sätt till en relativt sett låg administrativ kostnad för företagen,
- bedöma konsekvensutredningarnas kvalitet i övrigt, samt
- följa utvecklingen inom regelförenklingsområdet och lämna information och råd som främjar en kostnadsmedveten och effektiv regelgivning.

Regelrådets granskning ska omfatta författningsförslaget samt de konsekvensutredningar som ingår i beslutsunderlaget för författningsförslaget. Granskningen ska göras med utgångspunkt i det av regeringen uppsatta målet att minska företagens administrativa kostnader, hänförliga till statliga regelverk. Vidare ska granskningen göras med beaktande av syftet med den föreslagna regleringen.

Regelrådet får ges tillfälle att som remissinstans eller på annat liknande sätt granska förslag till sådana lagar, förordningar och myndigheters föreskrifter som kan få effekt av betydelse för företagens arbetsförutsättningar, konkurrensförmåga eller villkor i övrigt.

Regelrådet sammanträder sedan februari 2009 två gånger i månaden. Fram till utgången av 2010 har 832 remisser kommit

in till Regelrådet. Regelrådet har yttrat sig över 393 remisser medan 439 ärenden har varit föremål för kanslisvar. Kanslisvar lämnas när det bedöms att förslaget inte har effekter av betydelse för företagens arbetsförutsättningar, konkurrensförmåga eller villkor i övrigt. Kanslisvar innebär att Regelrådets ledamöter inte yttrar sig över remissen. Regelrådet har tillstyrkt 221 förslag, dvs. bedömt att förslaget har varit det ur företagets synvinkel administrativt bästa, och avstyrkt 170 förslag. Konsekvensutredningar har ansetts vara bristfälliga i 217 ärenden och godtagbara i 154 ärenden. Någon märkbar förbättring av konsekvensutredningarnas kvalitet har dock, enligt Regelrådet, inte skett mellan 2009 och 2010.

Internationell utblick

Regelrådets motsvarigheter i andra EU-medlemsstater är Nationaler Normenkontrollrat i Tyskland, Adviescollege Toetsing Administratieve Lasten (Actal) i Nederländerna och Regulatory Policy Committee (RPC) i Storbritannien. Gemensamt för dessa tre aktörer är att de är rådgivande och att de kommer in tidigt i beredningsprocessen, redan när konsekvensutredningar utarbetas. Regelrådet däremot granskar vanligtvis konsekvensutredningen först i samband med att förslaget sänds på remiss, dvs. betydligt senare i beredningsprocessen än vad de andra europeiska aktörerna gör. Regelmässigt yttrar sig inte de utländska aktörerna över den slutliga konsekvensutredningen eller förslaget till författningstext, till skillnad mot Regelrådet som har att ta ställning till samma förslag till författningstext och konsekvensutredning som andra remissinstanser.

Även EU-kommissionens Impact Assessment Board (IAB), som också är ett rådgivande organ, är involverat tidigt i processen med att ta fram en konsekvensutredning och yttrar sig bara över förslag som inte är slutliga.

Uppdraget

Att förenkla vardagen för Sveriges entreprenörer och företag har varit en av regeringens viktigaste insatser för att skapa jobb och ökad välfärd. Ett ändamålsenligt regelverk som inte medför oproportionerliga eller onödiga kostnader för företagen är viktigt för att Sverige ska bibehålla och öka sin konkurrenskraft. Det är av stor vikt att konsekvenser för företagen blir väl belysta och att regler som berör företag utformas på ett administrativt enkelt sätt. Mot denna bakgrund finns det anledning att se över de direktiv som styr Regelrådets verksamhet. En sådan översyn aviserades i budgetpropositionen för 2011 (prop. 2010/11:1, utg.omr. 24).

Regelrådet ska utveckla sin rådgivande roll

Under de ca två och ett halvt år Regelrådet har verkat har det byggts upp en kunskapsbas i rådet avseende hur regler kan utformas på ett för företagen administrativt enkelt sätt, liksom hur de olika komponenterna i en konsekvensutredning kan beskrivas på ett bra sätt. Det är av vikt att denna kunskap på ett tydligt och enkelt sätt kommer regelgivaren till del i det enskilda lagstiftningsärendet. Regelrådets roll som rådgivande organ bör därför förtydligas. Regelrådet ska i samband med yttranden där rådet avstyrkt en regel eller ansett konsekvensutredningen vara bristfällig lämna förslag på hur bristerna i en konsekvensutredning ska rättas till och om det bedöms möjligt även lämna förslag på hur regeln ska vara utformad. Yttrandena ska kunna ligga till grund för förbättringar av författningsförslag, liksom förbättringar och kompletteringar av konsekvensutredningar. Regelrådet ska vidare utveckla sin rådgivande roll så att rådet så tidigt som möjligt kan ge råd och stöd om detta begärs vid upprättandet av en konsekvensutredning.

Granskningen ska inriktas på substantiella ändringar

Ett beredningsunderlag till regler som föreslås ändrade är begränsat till de ändringar som görs. En konsekvensutredning beskriver just bara de föreslagna ändringarnas konsekvenser. De

delar av föreskrifterna som inte berörs av förslaget behandlas inte i konsekvensutredningen. Vanligtvis berörs inte heller enbart språkliga ändringar eller mindre ändringar som innebär att lagstiftningen anpassas och uppdateras eller att föreskrifter överförs oförändrade från en författning till en annan. Denna begränsning ska återspeglas i Regelrådets granskning på så sätt att granskningen ska inriktas på de substantiella ändringar som föreslås. Om Regelrådet bedömer att det skulle finnas potential till att förenkla reglerna i det remitterade förslaget, kan rådets yttrande innehålla ett påpekande om detta.

Regelrådet ska upprätta en exempelsamling

Regelrådet ska upprätta och vidmakthålla en systematisk exempelsamling över hur konsekvenser kan beskrivas på ett bra sätt. Regelgivaren ska här på ett enkelt sätt kunna hitta exempel på hur konsekvenser i olika hänseenden beskrivits. Det är en fördel om Regelrådet, i den omfattning som rådet bedömer lämpligt, lämnar egna kommentarer. Exempelsamlingen ska finnas tillgänglig på Regelrådets webbplats.

Regelrådet ska prioritera kommittéerna vid deras upprättande av konsekvensutredningar

Regelrådet framhåller i sin årsrapport 2010 vikten av att direktiv till utredningar innehåller konkreta krav på konsekvensutredningar. Arbetet med att upprätta konsekvensutredningar har fr.o.m. juni 2008 genom olika styrdokument gjorts enhetligt för kommittéer¹, Regeringskansliet² och förvaltningsmyndigheter under regeringen³. Samma krav på innehåll och kvalitet avseende konsekvensutredningar gäller för alla regelgivare. En konsekvensutredning som redan i ett tidigt skede av författningsar-

¹ Förordningen (2008:269) om ändring i kommittéförordningen (1998:1474).

² Statssekreterarskrivelse med riktlinjer för arbetet med konsekvensutredningar i Regeringskansliet (N2008/5953/MK).

³ Förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning.

betet uppfyller ställda krav på innehåll och kvalitet, underlättar det fortsatta beredningsarbetet. Regelrådet ska därför prioritera arbetet med att bistå kommittéerna vid deras upprättande av konsekvensutredningar.

Konsekvensutredning på förslag till unionsrättsakt

Över hälften av företagens administrativa kostnader har sitt ursprung i lagstiftning på EU-nivå. Regelförenkling var en högt prioriterad fråga under det svenska ordförandeskapet i EU 2009 och är alltså så.

I sin rapport *Better Regulation in Europe SWEDEN 2010* framhåller OECD i en av sina rekommendationer vikten av att konsekvensutredningar görs på förslag till lagstiftning på EU-nivå. Vidare framhålls att Regelrådet skulle kunna spela en viktig roll i detta sammanhang⁴.

Det framgår av Statsrådsberedningens cirkulär 14 Riktlinjer för genomförande av unionsrättsakter att det ska ske en noggrann analys av föreslagna unionsrättsakter i ett tidigt skede av förhandlingen. Vidare sägs att en konsekvensutredning bör upprättas i ett så tidigt skede som möjligt och redovisas i beredningsunderlaget i samband med att nya förslag eller ändringar i unionsrätten läggs fram. Har EU-kommissionen gjort en konsekvensutredning kan den tjäna som underlag.

Regelrådet har i en skrivelse av den 15 december 2010 benämnd *Synpunkter på regeringens arbete med EU-lagstiftning* framhållit vikten av att konsekvenser för svenska företag belyses i förhandlingsarbetet på EU-nivå.

Regelrådet bör kunna spela en roll genom att på begäran bistå genom att granska den konsekvensutredning som upprättats på EU-nivå om förslaget bedöms ha stor påverkan på svenska företag. Vidare ska rådet kunna lämna förslag på i vilken utsträckning en svensk kompletterande konsekvensutredning bör

⁴ Recommendation 7.2 "...Consider whether key ministries and agencies have adequate capacities for effective negotiation. Prioritise efforts on key issues for Sweden and make impact assessments a requirement for draft directives that fall within these priority areas (the Better Regulation Council could play a prominent role here...).

göras och lämna råd och stöd i detta arbete. Därvid kan även Statsrådsberedningens cirkulär 14 Riktlinjer för genomförande av unionsrättsakter tjäna som vägledning. Ansvar för att göra konsekvensutredningen ska dock inte åligga Regelrådet.

Regelrådets framtagande och analys av statistik

En av Regelrådets uppgifter är att följa utvecklingen inom regelförenklingsområdet och lämna information och råd som kan främja en kostnadsmedveten och effektiv regelgivning. Rådet ska även skriftligen redovisa de resultat som uppnåtts av rådets arbete. Regelrådet ska fortsättningsvis även analysera den statistik som rådet tar fram. Analysen ska kunna ligga till grund för utvecklingen av arbetet med konsekvensutredningar och bidra till att arbetet med att förenkla för företagen blir effektivt. Regelrådet ska i de fall det framgår av de konsekvensutredningar där rådet avgett yttrande redovisa

- med vilka belopp de administrativa kostnaderna ökat eller minskat, i de fall de administrativa kostnaderna kvantifierats i monetära termer, och
- om de administrativa kostnaderna angetts öka eller minska i de fall de administrativa kostnaderna inte kvantifierats i monetära termer.

Regelrådet ska även bl.a. analysera

- de kanslisvar som innehåller en bedömning om att konsekvenserna har begränsade effekter för företagen i syfte att få fram ett underlag som kan ligga till grund för ställningstagande till i vilka fall en konsekvensutredning inte ska behöva upprättas,
- de konsekvensutredningar där rådet avgett yttrande i syfte att få ett underlag för ställningstagande till om det ska införas en gräns/gränsvärde avseende kostnader för när en fullständig konsekvensutredning ska upprättas.

Uppdraget i denna del ska genomföras i nära dialog med Regeringskansliet

(Näringsdepartementet)